

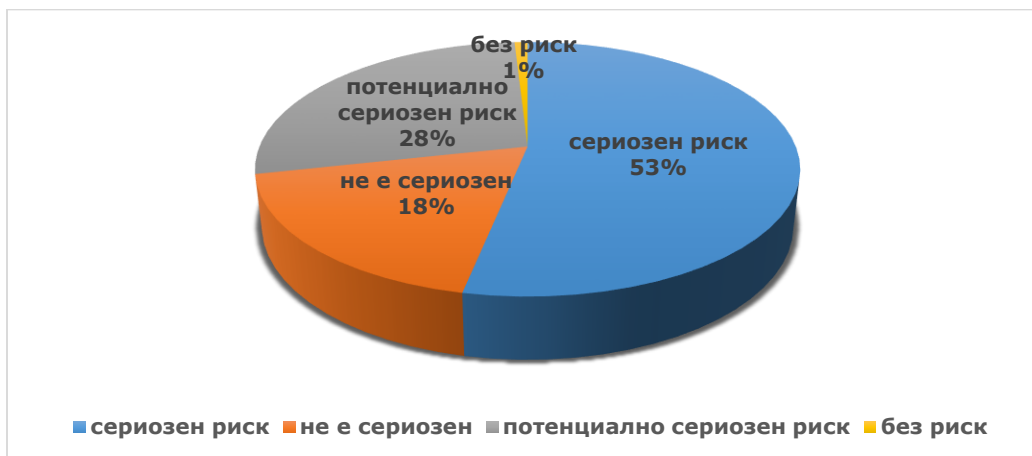
Анализ на данните, получени от Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи, касаещи наличието на индустриални замърсители и замърсители от околната среда за периода 01 януари – 31 декември 2024 г.

Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF) е създадена от Европейската комисия (ЕК) и представлява мрежа от звена за контакт в държавите членки на Европейския съюз (ЕС), Европейския орган по безопасност на храните (ЕОБХ/EFSA) и трети държави, за бърз обмен на информация в случаите, когато храни и фуражи представляват пряк или косвен риск за здравето на хората, животните и околната среда.

Анализът на данните, получени от RASFF, касаещи наличието на индустриални замърсители и замърсители от околната среда за периода 01 януари – 31 декември 2024 г., показва че общият брой нотификации за периода е **158** в категорията „храни“ (2,9% от общия брой).

От всички нотификации получени от Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи за разглеждания период, в **58 нотификации** рискът е определен като „сериозен“, в **20 от нотификациите** рискът „не е сериозен“. В **49 нотификации** е определен „потенциално сериозен риск“, **30** са с „потенциален риск“ и в една от тях няма риск..

Разпределението на степента на риск при нотификациите за 2024 г. е показано на фигура 1.

Фиг. 1 Разпределение на броя нотификации според степента на риск

Според вида на нотификациите разпределението е следното:

- Нотификация за предупреждение ¹– 48 бр.;

¹ Нотификация за риск, който изисква или е възможно да изиска бърза реакция в друга държава, членка на мрежата;

- Нотификация за информация за насочване на вниманието² – 46 бр.;
- Нотификация за информация, която изисква проследяване³ – 43 бр.;
- Нотификация за отхвърляне на границата⁴ – 8 бр.

В категорията храни, най-многобройни са нотификациите, касаещи „**масла и мазнини**“ – **общо 28 бр.**, следвани от „**готови ястия и закуски**“ – **общо 22 бр.**

Останалите нотификации, касаещи храни, се разпределят както следва:

- масла и мазнини – 28 бр.;
- готови ястия и закуски – 22 бр.;
- зърнени храни и хлебни изделия – 15 бр.;
- билки и подправки – 14 бр.;
- други храни – 10 бр.;
- плодове и зеленчуци – 10 бр.;
- какао и какаови продукти – 8 бр.;
- сладкарски изделия – 6 бр.;
- двучерупчести мекотели и продукти от тях – 6 бр.;
- диетични храни, хранителни добавки и обогатени храни – 5 бр.;
- ракообразни и продукти от тях – 2 бр.;
- риба и рибни продукти – 2 бр.

Разпределението на броя на нотификациите по видове храни е посочено на фигура 2.

Фиг. 2 Брой нотификации за съдържание на индустриални и природни замърсители за периода от 01 януари до 31 декември 2024 г. по категории хранителни продукти

Според вида на опасностите в храните (наличие на конкретен замърсител над регламентираната норма) нотификациите се разпределят както следва:

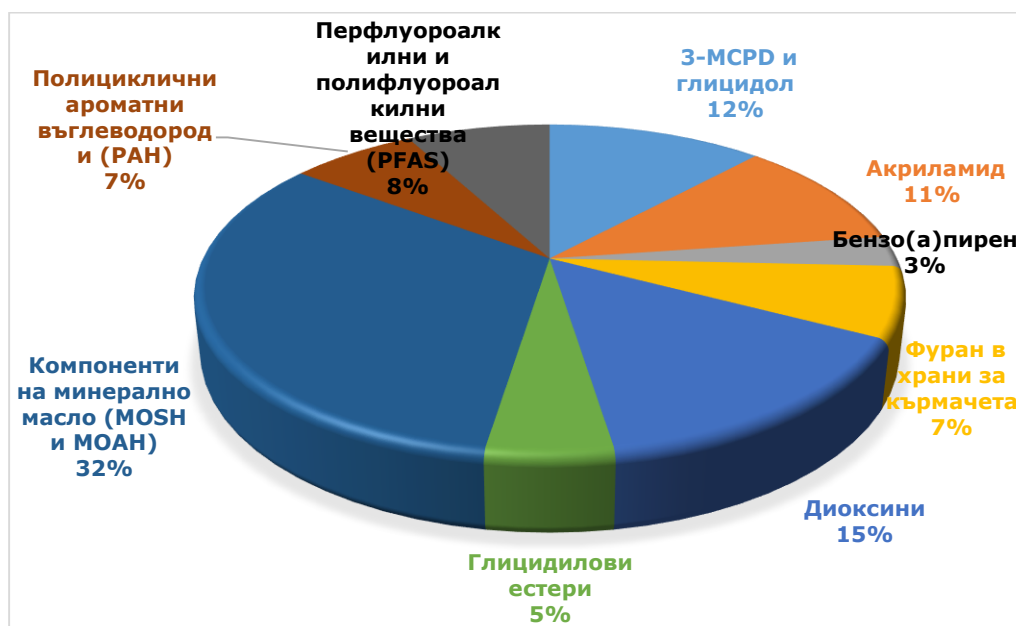
² Нотификация за информация във връзка с продукт, който: присъства само в нотифициращата държава, членка на мрежата; или не е пуснат на пазара; или вече не е на пазара;

³ Нотификация за информация във връзка с продукт, който е пуснат на пазара или може да бъде пуснат на пазара в друга държава, членка на мрежата;

⁴ Нотификация за отхвърляне на партида, контейнер или товар с храни или фуражи, както е посочено в член 50, параграф 3, буква в) от Регламент (ЕО) № 178/2002;

- 3-MCPD (3-монохлорпропан-1,2-диол или 3-хлорпропан-1,2-диол) и глицидол – 12 броя. Намерени са в юфка, пандишпанови рула (България), крекери, бисквити, зехтин и др.;
- Акриламид – 11бр. В царевични вафли, детски бисквити, чипс от сладки картофи.;
- Бензо(а)пирен – 3 бр.;
- Фуран в храни за кърмачета – 7 бр.;
- Диоксини – 15 бр.;
- Глицидилови естери – 5 бр. В бисквити, слънчогледово масло, крекери със скариди, замразени хлебни изделия от Индия, фини хлебни изделия от България, инстантна юфка от Нигерия, кокосовото масло.;
- Въглеродороди на минерални масла (MOSH и MOAH) – 33 бр. Намерени в ориз, палмово масло, органично кафе, кокосово масло, в масло от ший, зелен чай, оризов протеин, ментова дъвка, шоколади от Белгия и др.;
- Полициклични ароматни въглеродороди (PAH) – 7 бр. В екстракт от панакс женшен, червен пипер, сушени дафинови листа от Индия и др.;
- Перфлуороалкилни вещества (PFAS) – 8 бр.

Съотношението на различните видове замърсители е показано на фигура 3.

Фиг. 3. Съотношение на различните видове замърсители според направените нотификации

През разглеждания период в Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи, са постъпили нотификации, касаещи съдържанието на индустриални замърсители, за 50 държави по отношение страната на произход на продукта. Анализът установява, че най-многобройни са нотификациите, касаещи продукти с произход **Китай – 16 бр.**, следвани от **Германия – 15 бр.**, **Индия – 10 бр.**, **Турция – 10 бр.**, **Белгия – 8 бр.**, **Нидерландия – 7 бр.**, **Виетнам – 6 бр.**, **Украйна – 5 бр.**, **Франция – 4 бр.**, **България – 3 бр.** и др. (фиг. 4).

Фиг. 4. Брой нотификации според държави на произход на продукти, по отношение съдържанието на индустриални замърсители, в периода 01 януари – 31 декември 2024 г.

През разглеждания период в Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи има постъпили три нотификации, касаещи България както държава на произход.

Заклучение:

През 2024 г. се наблюдава увеличение на броя на уведомленията за индустриални и естествени замърсители в храни. (91 за 2023 г., 158 за 2024 г.)

Продуктите, нотифицирани по системата са с произход от Китай, Германия, Индия, Турция и Белгия.

Направени са най-много нотификации за предупреждение.

В сравнение с миналата година, нотификациите, определени със сериозен риск, са с 10% повече.

Сред индустриалните замърсители, най-голям процент заемат наситените и ароматни въгледороди на минерални масла (MOSH и MOAH), диоксин, акриламид, бензопирените.

Това е причината, в работната група за екологични и промишлени замърсители в храните (ЕК, Генерална дирекция по здравеопазване и безопасност на храните) да се дискутират бъдещи действия и определяне на нови референтни стойности за тези замърсители.

Европейската система за бързо предупреждение за храни и фуражи като инструмент за наднационално съобщаване на рискове за безопасността на храните, играе все по-важна роля в защитата на потребителите по глобалните вериги на доставки. Тя дава възможност за по-ефективно предотвратяване на разпространението на рискови хранителни продукти и анализът на данните от нея може да намали риска за здравето на потребителите.

Източник:

RASFF Window, <https://webgate.ec.europa.eu/rasff-window/screen/search>

Други научни становища и актуална информация в областта на анализа на данните, получени от Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF), както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига: <http://corhv.government.bg/>.

<https://corhv.government.bg/Анализ-на-данните-от-системата-за-бързо-предупреждение-за-храни-и-фуражи-rasff--c-82>

Изготвил:

Инж. Светлана Савова,

дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“ ЦОРХВ, 09.01.2024 г.

ЦОРХВ